

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת עקב

על הארץ הטובה

"וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ" (דברים ח, י).

בסיומה של כל סעודה אנו מודים לה' שזיכה אותנו בטובו הגדול לאכול ולשבוע, ומברכים את ברכת המזון, שמקור חיובה בפסוק זה. ואולם, אם נתבונן בפסוק נראה כי לא נצטוונו בו לברך את ה' אלוקינו על האוכל הטוב שהעניק לנו, כי אם על הארץ הטובה אשר נתן לנו.

חכמינו זיכרונם לברכה למדו מהפסוק שיש לכלול בברכת המזון שלושה מרכיבים עיקריים: ברכה על המזון, ברכה על הארץ וברכה על ירושלים.

מהמילים "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ" למדו חכמים כי יש להודות על המזון עצמו. תודה זו מובעת בצלע הראשונה של ברכת המזון – ברכת 'הזן'. המילים "עַל הָאָרֶץ" מלמדות על חובת ההודאה על ארץ ישראל, הודיה המתבטאת בברכה השנייה – ברכת הארץ. ומתיאור "הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ" נלמדת חובת ההודיה על הפנינה הטובה ביותר בארצנו, הלוא היא ירושלים. תודה זו באה לידי ביטוי בברכה השלישית – ברכת "בונה ירושלים"¹.

התורה דורשת מאתנו לזכור את ארץ ישראל ואת ירושלים בכל עת ולהיות נאמנים להן בכל מקום ובכל מצב. אפילו בשעה שאנו מצויים בגלות איננו שוכחים את ארצנו הטובה ואת ירושלים עיר קודשנו, וגם אדם היושב בפרזיז ואוכל לחם מחיטים שצמחו בארצות הברית צריך לברך את ה' בתום סעודתו על ארץ ישראל ועל ירושלים!

ואולי יש ממד נוסף. כל שפע המגיע אלינו, ולא משנה היכן אנו נמצאים, מקורו מהשפע שיורד לעולם דרך בית ה', דרך הר המוריה שבירושלים. בימינו אנו, כשהודים יכולים לחיות בלי פחד ובלי אימה בכל מקום בעולם בזכות קיומה של מדינת ישראל, דברים אלו מוחשיים יותר מאי פעם.

כל סעודה מחברת אותנו לארצנו, ומזכירה לנו שלב לבה של הארץ הוא ירושלים. לא נשכח לרגע שהאכילה איננה תכלית החיים אלא אמצעי לעבוד את ה', ובתום סעודתנו נעלה על לוח לבנו את דברי הנביא ישעיהו (ב, ג): "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵי ה' מִירוּשָׁלַם".

שאל דוד בוצ'קו

¹ הברכה הרביעית, ברכת "הטוב והמיטיב", נתקנה מאוחר יותר וחיובה מדרבנן.